

Branko Pavlović,
član Izvršnog komiteta Delta Generali
osiguranja i predsednik Udruženja
aktuara Srbije

Loše stari na koje čovek ne može da utiče, kao što je prirodna smrt, dešavaju se češće nego ostalim danima. S druge strane, štete iz saobraćajnih nesreća, koje uglavnom zavise od čovekovog ponašanja, manje se dešavaju tog dana nego ostalih. Nameće se zaključak da je petak 13. stvarno baksuzan, ali da svest ljudi o tome doprinosi da se tog dana ponašaju odgovornije i pažljivije i tako smanjuju efekte loše sreće koju taj dan nosi

Sujeverje ili ...

U decembru se događa da po drugi put ove godine 13. u mesecu bude u petak. Veliki broj ljudi oseća izvesnu nelagodnost tog dana, zahvaljujući iracionalnom osećanju, odnosno izvesnoj dozi sujeverja koju gotovo svako nosi u sebi. Strah od petka 13. ima i svoj stručni naziv – paraskevidekatrifobija. Naziv je izveden od grčkih reči paraskeví (petak), dekatreís (trinaest) i reči fobija (strah). Psiholozi smatraju da ljudi, koji sebe smatraju nesrećnim, imaju veću sklonost ka sujeverju, pa se više plaše petka 13, razbijenih ogledala, prolaska ispod merdevina, itd.

Analiziraćemo oko 75.000 domaćih šteta obaveznog osiguranja motornih vozila od odgovornosti, osiguranja motornih vozila (kasko) i osiguranja života i proveriti šta statistika kaže, da li je petak 13. stvarno baksuzan ili je u pitanju praznoverje.

Pojavljivanje petka 13. nije ništa neobično, pošto se u poslednjih 10 godina prosečno dešava oko dva puta godišnje, kao što je to slučaj i ove godine. Pre analiziranja podataka, na osnovu narodnog verovanja, nameće se logična hipoteza da je taj dan posebno baksuzan, odnosno da tog dana ljudi više umiru i da se dešavaju saobraćajne nesreće češće nego inače.

Bilo bi bolje da se hipoteza ne potvrdi, pošto je poznato da jedan 320 metara široki svemirski kamen, poznat kao asteroid 99942 Apophis (prvobitnog naziva 2004MN4), prolazi prilično blizu naše planete, na samo 30.000 kilometara od površine zemlje, u petak 13. aprila 2029. Za razumevanje koliko je ta udaljenosti mala može poslužiti podatak da se određena klasa satelita nalazi na 36.000 kilometara od površine zemlje. Ako bi se ispostavilo da smo petkom 13. znatno nesrećniji nego inače, pruža se prilika za uspostavljanje nove teorije o neizbežnom smaku sveta za 16 godina.

Podaci o štetama osiguranja života u Srbiji potvrđuju navedenu hipotezu, jer je smrtnost toga dana znatno veća nego ostalim danima. Petak 13. ima posebno negativan uticaj na mušku populaciju, zato što muškarci umiru prirodnom smrću toga dana više od žena.

Ipak, podaci o domaćim štetama obaveznog osiguranja motornih vozila od odgovornosti i osiguranja motornih vozila (kasko) daju potpuno drugu sliku, odnosno opovrgavaju hipotezu o lošoj sreći koju donosi taj dan. Petkom koji pada 13. u mesecu dešava se oko 70 odsto manje šteta u saobraćajnim nesrećama nego ostalim petkovima. Ipak nisu podaci za sva vozila isti toga dana. Vozači forda ne treba da brinu, jer je verovatnoća oštećenja njihovog vozila oko 50 odsto manja od prosečne za petak 13. U sličnoj su poziciji i vlasnici zastave, toyote i audiya koji oko 35 odsto manje od proseka učestvuju u saobraćajnim nesrećama toga dana. Vozači fiata imaju razloga da obrate posebnu pažnju toga dana pošto učestvuju u saobraćajnim nesrećama oko 50 odsto više od proseka. Slična je situacija i sa vlasnicima folksvagenova pošto tada imaju oko 30 odsto lošiju sreću na putevima od ostalih.

Jedno slično istraživanje, koje je organizovao holandski Centar za statistiku i osiguranje 2008. godine, pokazalo je da ima oko pet odsto manje saobraćajnih nesreća, ali i izveseni broj požara i krađa u petak 13. nego u bilo koji drugi petak. Drugo istraživanje, koje je ove godine sprovedeno u najvećoj češkoj kompaniji za osiguranje, Česka pojišćovna, pokazuje da se prednje vetrobransko staklo na automobilima lomi dvostruko više petkom koji je 13. u mesecu, kao i da zaposleni prouzrokuju znatno više šteta poslodavcima, nego ostalim petkovima.

Umesto potpunog odbacivanja hipoteze o baksuznom petku, možda je bolje izvršiti njenu modifikaciju. Loše stari na koje čovek ne može da utiče, kao što je prirodna smrt, dešavaju se češće nego ostalim danima. S druge strane, štete iz saobraćajnih nesreća, koje uglavnom zavise od čovekovog ponašanja, manje se dešavaju tog dana nego ostalih. Nameće se zaključak da je petak 13. stvarno baksuzan, ali da svest ljudi o tome doprinosi da se tog dana ponašaju odgovornije i pažljivije i tako smanjuju efekte loše sreće koju taj dan nosi.

Zanimljivo je da u Grčkoj smatraju da je utorak 13. baksuzan dan, a u Italiji petak 17. ■